DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)

19. september 2002 *

I sag C-221/01,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved H. van Lier, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

mod

Kongeriget Belgien først ved F. van de Craen, derefter ved A. Snoecx, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

* Processprog: fransk.

angående en påstand om, at det fastslås, at Kongeriget Belgien har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/33/EF af 30. juni 1997 om samtrafik på teleområdet med henblik på at sikre forsyningspligtydelser og interoperabilitet ved anvendelse af ONP-principperne (EFT L 199, s. 32), særligt artikel 7, stk. 5, artikel 9, stk. 3, og artikel 14, stk. 1 og 2, idet det ikke har vedtaget alle de ved lov eller administrativt fastsatte bestemmelser, som er nødvendige for at efterkomme direktivet,

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, F. Macken, og dommerne N. Colneric, C. Gulmann (refererende dommer), R. Schintgen og V. Skouris,

generaladvokat: F.G. Jacobs
justitssekretær: R. Grass,

på grundlag af den refererende dommers rapport,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 14. marts 2002,

afsagt følgende

Dom

1 Ved stævning indleveret til Domstolens Justitskontor den 5. juni 2001 har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i medfør af artikel 226 EF anlagt sag med påstand om, at det fastslås, at Kongeriget Belgien har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/33/EF af 30. juni 1997 om samtrafik på teleområdet med henblik på at sikre forsyningspligtydelser og interoperabilitet ved anvendelse af ONP-principperne (EFT L 199, s. 32, herefter »direktivet«), særligt artikel 7, stk. 5, artikel 9, stk. 3, og artikel 14, stk. 1 og 2, idet det ikke har vedtaget alle de ved lov eller administrativt fastsatte bestemmelser, som er nødvendige for at efterkomme direktivet.

Retsforskrifter

Fællesskabsretlige bestemmelser

2 Direktivet har til formål at harmonisere vilkårene for adgang til og samtrafik mellem offentlige telenet, idet det sikrer opretholdelse af forsyningspligtydelser samt fri og effektiv samtrafik mellem og adgang til offentlige telenet og -tjenester.

3 Direktivets artikel 3, stk. 1, pålægger medlemsstaterne at afskaffe eventuelle bestemmelser, som forhindrer godkendte teleorganisationer i at forhandle sig frem til aftaler om indbyrdes samtrafik. Tekniske aftaler og handelsaftaler

vedrørende samtrafik skal fastlægges af parterne selv i overensstemmelse med direktivet og EF-traktatens konkurrenceregler.

4 Direktivets artikel 7 fastsætter principperne for samtrafiktakster og omkostningsberegningssystemer, der skal anvendes på teleorganisationer med en stærk markedsposition i nævnte direktivs artikel 4, stk. 3's forstand. Direktivets artikel 7, stk. 5, andet afsnit, bestemmer:

»De nationale tilsynsmyndigheder sikrer, at der efter anmodning stilles en beskrivelse af omkostningsberegningssystemerne til rådighed, som viser de vigtigste af de kategorier, omkostningerne er samlet i, og de regler, der anvendes ved fordelingen af omkostningerne i forbindelse med samtrafikken. Det kontrolleres af den nationale tilsynsmyndighed eller en anden kompetent instans, der er uafhængig af televirksomhederne og godkendt af den nationale tilsynsmyndighed, at omkostningsberegningen sker efter de fastsatte regler. En gang om året offentliggøres en erklæring om, hvorvidt reglerne er blevet overholdt.«

5 Direktivets artikel 9 fastsætter de nationale tilsynsmyndigheders almindelige ansvar. Artikel 9, stk. 2 og 3, bestemmer:

»2. De generelle bestemmelser, som den nationale tilsynsmyndighed på forhånd opstiller, offentliggøres i henhold til artikel 14, stk. 1.

[...]

3. For at opfylde de i stk. 1 omhandlede mål har de nationale tilsynsmyndigheder ret og, hvis en af parterne anmoder om det, tillige pligt til at gribe ind for at angive forhold, som samtrafikaftaler skal omfatte, eller fastlægge særlige bestemmelser, som en eller flere parter i en sådan aftale skal overholde. De nationale tilsynsmyndigheder kan undtagelsesvis forlange, at der foretages ændringer i samtrafikaftaler, som allerede er indgået, hvis dette er nødvendigt for at sikre reel konkurrence og/eller interoperabilitet mellem de tjenester, brugerne anvender.

[...]«

6 Direktivets artikel 10 fastsætter en række væsentlige krav vedrørende samtrafik, netdriftens sikkerhed, opretholdelse af nettets enhed, tjenesters interoperabilitet og databeskyttelse. Artikel 10, stk. 2, er affattet således:

»Fastlægger den nationale tilsynsmyndighed bestemmelser, som med udgangspunkt i de væsentlige krav i denne artikels litra a)-d) skal indføjes i samtrafikaftaler, skal disse bestemmelser offentliggøres som fastlagt i artikel 14, stk. 1.

[...]«

7 Ifølge direktivets artikel 12 skal medlemsstaterne sikre, at der er tilstrækkelige numre og nummergrupper til rådighed for alle offentlige teletjenester. Artikel 12, stk. 4, bestemmer:

»De nationale tilsynsmyndigheder sikrer, at de vigtigste elementer i de nationale nummereringsplaner og senere ændringer eller tilpasninger heraf offentliggøres i overensstemmelse med artikel 14, stk. 1, med de nødvendige begrænsninger af hensyn til statens sikkerhed.«

8 Direktivets artikel 14 bestemmer, at oplysninger, der er nærmere angivet i visse af direktivets artikler, skal offentliggøres eller efter anmodning stilles til rådighed for interesserede parter, hvilket i visse tilfælde er gratis. Artikel 14, stk. 1 og 2, bestemmer:

»1. De nationale tilsynsmyndigheder sikrer, at der offentliggøres ajourførte oplysninger om de forhold, der er angivet i artikel 7, stk. 3, artikel 9, stk. 2, artikel 10 og artikel 12, stk. 4, så interesserede parter har let adgang til disse oplysninger. Det angives i den pågældende medlemsstats officielle tidende, hvordan oplysningerne offentliggøres.

2. De nationale tilsynsmyndigheder sikrer, at der efter anmodning og inden for normal arbejdstid er gratis adgang til offentlig indsigt i ajourførte oplysninger om de forhold, der er angivet i artikel 4, stk. 1, artikel 5, stk. 3 og 5, artikel 6, litra c),

og artikel 9, stk. 3. Det angives i den pågældende medlemsstats officielle tidende, hvor og hvornår man kan få adgang til oplysningerne.«

9 Direktivets artikel 23, stk. 1, bestemmer, at medlemsstaterne senest den 31. december 1997 skal sætte de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv. De underretter straks Kommissionen herom.

Nationale bestemmelser

10 Artikel 75, stk. 3, i lov af 21. marts 1991 om reform af visse erhvervsdrivende offentlige virksomheder (*Moniteur belge* af 27.3.1991, s. 6155), som bl.a. er ændret ved lov af 19. december 1997 (*Moniteur belge* af 30.12.1997, s. 34986, herefter »lov af 21. marts 1991«), bestemmer:

»Institut belge des services postaux et des télécommunications (belgisk tilsynsmyndighed med ansvar for post- og teletjenester, herefter »IBPT«) varetager den generelle overvågning og kontrol med hensyn til bestemmelserne i denne lovs kapitel X, afsnit I, III og IV.«

11 Artikel 79a, stk. 1, i lov af 21. marts 1991 bestemmer:

»Med henblik på at udføre de opgaver, som den er blevet tillagt, kan IBPT indhente alle nødvendige oplysninger hos virksomheder og sammenslutninger af virksomheder. IBPT fastsætter en frist for indgivelse af ovennævnte oplysninger.

Når IBPT anmoder en virksomhed eller en sammenslutning af virksomheder om oplysninger, skal retsgrundlaget samt formålet med anmodningen angives.«

12 Artikel 109b, stk. 4, i lov af 21. marts 1991 bestemmer:

»Organisationer med en stærk position på markedet for faste offentlige telefonnet, faste kredsløbstjenester eller taletelefonitjenesten skal i overensstemmelse med bestemmelser, der fastsættes af Kongen efter forslag fra IBPT, offentliggøre et teknisk samtrafikudbud, herunder om samtrafiktakster, der på forhånd er godkendt af IBPT. Dette udbud skal opdeles, således at en eventuel ansøger om samtrafik ikke tvinges til at indgå aftaler om tjenester, som han ikke ønsker. IBPT vurderer, om et udbud er tilstrækkeligt opdelt.

Offentliggørelse af udbuddet er ikke til hinder for, at der anmodes om forhandling af samtrafik, der ikke er omhandlet i det pågældende udbud.

Det i artikel 109b, stk. 1, omhandlede udbud indeholder forskellige betingelser, alt efter om det er rettet til udbydere [...]

IBPT fastsætter betingelserne og bestemmer, i hvilken grad disse kan variere, afhængig af den kategori, som ansøgeren om samtrafik tilhører.

IBPT kan pålægge ændringer, som den finder nødvendige for et samtrafikudbud.

[...]«

13 Artikel 5, stk. 1, i kongelig anordning af 22. juni 1998 om fastsættelse af udbudsbetingelserne for taletelefonitjenesten og proceduren for meddelelse af individuelle tilladelser (*Moniteur belge* af 15.7.1998, s. 23299, herefter »anordning af 22. juni 1998 om udbudsbetingelser«), med senere ændringer, bestemmer:

»Operatøren træffer foranstaltninger, der præciseres i samtrafikaftaler, med henblik på at sikre overholdelsen af væsentlige krav, herunder navnlig:

1. Interoperabilitet mellem taletelefonitjenester, bl.a. for at sikre kvaliteten mellem sammenkoblede operatører i alle led.

2. Databeskyttelse for så vidt som det er nødvendigt under hensyn til de bestemmelser, der finder anvendelse i medfør af artikel 109b (D) i lov af 8. december 1992 om beskyttelse af privatlivets fred i forbindelse med behandling af personlige oplysninger og lov af 30. juni 1994 om beskyttelse af privatlivets fred mod aflytning, undersøgelse og optagelse af private samtaler og telefonsamtaler.«

14 Artikel 6, stk. 1, i kongelig anordning af 22. juni 1998 om betingelser for etablering og drift af offentlige telenet (*Moniteur belge* af 24.7.1998, s. 23990, herefter »anordning af 22. juni 1998 om etableringsbetingelser«), med senere ændringer, bestemmer:

»Operatøren træffer foranstaltninger, der præciseres i samtrafikaftalerne, for at sikre overholdelsen af væsentlige krav, navnlig:

1. Netdriftens sikkerhed.

2. Opretholdelse af nettets enhed.

3. Tjenesters interoperabilitet, bl.a. med henblik på at sikre kvaliteten mellem sammenkoblede operatører i alle led.

4. Databeskyttelse for så vidt som det er nødvendigt under hensyn til de bestemmelser, der finder anvendelse i medfør af artikel 109b (D) i lov af 8. december 1992 om beskyttelse af privatlivets fred i forbindelse med behandling af personlige oplysninger og lov af 30. juni 1994 om beskyttelse af privatlivets fred mod aflytning, undersøgelse og optagelse af private samtaler og telefonsamtaler.«

15 Artikel 5, stk. 3, i kongelig anordning af 20. april 1999, der fastsætter frister og generelle principper for kommercielle forhandlinger, hvis formål er indgåelse af

samtrafikaftaler, samt bestemmelser om offentliggørelse af referencesamtrafikudbud og de betingelser, der skal fastsættes i samtrafikaftalen (*Moniteur belge* af 21.7.1999, s. 27693), er affattet således:

»Når parterne eller en af dem anmoder om indgriben fra kontoret (for samtrafik, faste kredsløb, særlig adgang og fælles anvendelse (herefter »kontoret«)), skal de meddele kontoret alle relevante oplysninger, herunder de oplysninger, der er nævnt i stk. 1, i tilfælde, hvor de finder anvendelse.

I det tilfælde, der er omhandlet i artikel 5, stk. 1, kan kontoret afkræve yderligere oplysninger, som anses for nødvendige.

Undlader en part at meddele de oplysninger, der er nævnt i denne artikel, kan kontoret lægge de oplysninger, som det råder over på det tidspunkt, til grund for sin afgørelse, uanset om de hidrører fra parterne.«

16 Artikel 6, 8, 11 og 12 i kongelig anordning af 20. april 1999, der alle er indeholdt i kapitel I, afsnit 2, med overskriften »Frister og procedurer«, bestemmer:

»Artikel 6

En part, der ansøger om samtrafik, skal ved rekommanderet skrivelse indgive en fuldstændig ansøgning, som indeholder alle relevante oplysninger, herunder et

dokument fra IBPT, hvoraf det fremgår, at vedkommende har indgivet en gyldig ansøgning om individuel tilladelse, eller at vedkommende opfylder de retlige betingelser for udøvelse af teletjeneste eller faste kredsløb, der forudsætter samtrafik.

Parterne skal tillige straks ved rekommanderet skrivelse meddele IBPT følgende oplysninger:

[...]

Artikel 8

Såfremt parterne ved udløbet af den frist, der er fastsat i den foregående artikel, uanset om fristen er blevet forlænget i medfør af artikel 10 og 11, ikke er nået til enighed, kan de sammen eller hver for sig anmode om, at kontoret griber ind.

Såfremt det efter en periode på tre måneder fra tidspunktet for ansøgningen om samtrafik viser sig, at parterne ikke har gjort noget fremskridt af betydning i deres forhandlinger, og såfremt der er tilstrækkeligt grundlag for at antage, at der ikke vil blive indgået en aftale inden for den frist, der er nævnt i den foregående artikel, kan parterne sammen eller hver for sig anmode om, at kontoret griber ind uden at afvente udløbet af denne frist.

Såfremt en part nægter at forhandle, kan modparten straks anmode om, at kontoret griber ind, uden at afvente udløbet af fristerne nævnt i stk. 1 og 2.

[...]

Artikel 11

Såfremt parterne har aftalt at forlænge forhandlingsfristen i overensstemmelse med artikel 10, stk. 1, meddeler de ved rekommanderet skrivelse IBPT, at de vil anvende denne frist samt varigheden af den aftalte forlængelse.

Såfremt en eller flere af parterne ønsker at forlænge fristen i henhold til artikel 10, stk. 2 og 3, informerer de kontoret herom ved rekommanderet skrivelse, som skal indeholde følgende oplysninger:

[...]

Artikel 12

Såfremt parterne ikke indgår en samtrafikaftale, skal den part, til hvem ansøgningen om samtrafik er rettet, udarbejde et samtrafikudbud, for at kontoret

kan gribe ind og uden at tilsidesætte forpligtelserne i henhold til artikel 109b i lov om referencesamtrafikudbud.

IBPT kan beslutte at ændre dette samtrafikudbud med henblik på at få parterne til at indgå en aftale.

Efter at have hørt parterne kan IBPT give et samtrafikudbud status af en midlertidig samtrafikaftale, uanset om det pågældende udbud er blevet ændret i medfør af stk. 2. I givet fald forbliver den midlertidige samtrafikaftale i kraft, indtil parterne har underskrevet en endelig samtrafikaftale.

[...]«

17 Artikel 17 til 20 i kongelig anordning af 20. april 1999, der er indeholdt i kapitel II, afsnit 2, med overskriften »Offentliggørelse af referenceudbud«, bestemmer:

»Artikel 17

Efter IBPT's godkendelse af et referencesamtrafikudbud offentliggør den pågældende organisation med en stærk markedsposition en meddelelse i *Moniteur belge* for at underrette de parter, der er interesserede i samtrafikken,

om godkendelsen. Samtidig informeres de parter, der er interesserede i samtrafikken, om, at de kan få yderligere oplysninger om referencesamtrafikudbuddet ved at henvende sig til den pågældende organisation.

Artikel 18

Den i foregående artikel omhandlede meddelelse om referencesamtrafikudbud offentliggøres af alle organisationer med en stærk markedsposition den 30. december hvert år.

Artikel 19

Referencesamtrafikudbud er offentlig og gratis.

Artikel 20

Referencesamtrafikudbud er i princippet gyldigt i det kalenderår, der følger offentliggørelsesåret. Ønsker en organisation med en stærk markedsposition at ændre dette udbud i det løbende kalenderår, skal den anmode IBPT om en forhåndsgodkendelse.«

18 I kongelig anordning af 20. april 1999 bestemmes det i artikel 21 i kapitel III med overskriften »Tekniske og økonomiske betingelser«:

»I overensstemmelse med artikel 109b, stk. 5, i lov [af 21.3.1991] skal følgende tekniske og økonomiske betingelser som minimum være fastsat i aftaler om samtrafik:

[...]«

19 Artikel 2, stk. 2, første og andet afsnit, i kongelig anordning af 10. december 1997 om administration af nummereringsplanen (*Moniteur belge* af 30.12.1997, s. 35171) bestemmer:

»IBPT har ansvaret for at konstatere, tilføje og eventuelt ændre nummereringsplanerne inden for rammerne af kapitel tre til ni.

De vigtigste elementer, der defineres i det foregående afsnit, skal offentliggøres og stilles til rådighed af IBPT efter ansøgning. IBPT henviser til de vigtigste elementer i *Moniteur belge* [...]«

Den administrative procedure

20 Ved skrivelse af 13. januar 1998 underrettede de belgiske myndigheder Kommissionen om lov af 19. december 1997 om ændring af lov af 21. marts 1991 (*Moniteur belge* af 30.12.1997, s. 34986). Denne ændringslov har til formål at gennemføre direktivet.

21 Ved åbningsskrivelse af 6. august 1998 underrettede Kommissionen de belgiske myndigheder om, at de anmeldte foranstaltninger vedrørende samtrafik ikke gennemførte alle direktivets bestemmelser tilfredsstillende.

22 Ved skrivelse af 12. oktober 1998 besvarede de belgiske myndigheder åbningsskrivelsen, idet de henviste til forskellige bestemmelser i den nationale lovgivning, bl.a. anordningerne af 22. juni 1998 om udbuds- og etableringsbetingelser, og fremsatte visse bemærkninger.

23 Efter at have gennemgået bestemmelserne og bemærkningerne fremsat af de nævnte myndigheder som svar på åbningsskrivelsen, nåede Kommissionen til det resultat, at den belgiske lovgivning ikke var i overensstemmelse med direktivet, og den 15. april 1999 tilstillede den Kongeriget Belgien en begrundet udtalelse, hvori den opfordrede denne medlemsstat til at træffe de nødvendige foranstaltninger med henblik på at efterkomme den begrundede udtalelse inden for en frist på to måneder fra dens meddelelse.

24 Ved skrivelser af 26. april, 21. juni, 18. oktober og 10. december 1999 underrettede de belgiske myndigheder Kommissionen om, at der var blevet vedtaget supplerende lovbestemmelser, idet skrivelsen af 21. juni 1999 besvarede den begrundede udtalelse.

25 Selv om lovbestemmelserne og oplysningerne, afgivet af de belgiske myndigheder, på visse punkter besvarede Kommissionens klagepunkter, fastholdt Kommissionen, at direktivet fortsat var utilstrækkeligt gennemført, bl.a. for så vidt angår artikel 7, stk. 5, artikel 9, stk. 3, og artikel 14, stk. 1 og 2. Kommissionen besluttede derfor at anlægge denne sag.

Det første klagepunkt vedrørende ukorrekt gennemførelse af direktivets artikel 7, stk. 5

26 Med sit første klagepunkt har Kommissionen i modsætning til det, som de belgiske myndigheder har gjort gældende under den administrative procedure, anført, at de nationale bestemmelser ikke gennemfører direktivets artikel 7, stk. 5, andet afsnit, korrekt, for så vidt som de nationale bestemmelser ikke indeholder nogen mekanisme til kontrol af, om reglerne er blevet overholdt. Ifølge Kommissionen skal der i henhold til bestemmelsens to sidste punktummer føres ubetinget kontrol med overholdelsen af omkostningsberegningssystemet, og en erklæring om, at reglerne er blevet overholdt, skal offentliggøres en gang om året. De belgiske bestemmelser foreskriver imidlertid ikke overholdelse af disse forpligtelser.

27 I sin duplik har den belgiske regering medgivet, at den nationale lovgivning ikke indeholder en kontrolordning for, hvorvidt reglerne er blevet overholdt, i overensstemmelse med kravene i direktivets artikel 7, stk. 5.

28 Under disse omstændigheder bør Kommissionens første klagepunkt tiltrædes.

Det andet klagepunkt vedrørende ukorrekt gennemførelse af direktivets artikel 9, stk. 3

29 Med sit andet klagepunkt har Kommissionen anført, at artikel 109b, stk. 4, femte afsnit, i lov af 21. marts 1991 og artikel 8 og 12 i kongelig anordning af 20. april 1999, der ifølge de belgiske myndigheders svar på den begrundede udtalelse har gennemført direktivets artikel 9, stk. 3, ikke foreskriver, at de nationale tilsynsmyndigheder har »ret til at gribe ind« på ethvert tidspunkt i forhandlinger om samtrafikaftaler, således som det er foreskrevet i denne direktivbestemmelse.

30 I sit svarskrift har den belgiske regering gjort gældende, at IBPT i henhold til den nationale lovgivning har en generel mulighed for på ethvert tidspunkt at gribe ind med henblik på at sikre overholdelsen af såvel de erhvervsdrivendes retlige forpligtelser som de generelle formål, der forfølges med de bestemmelser, der gennemfører liberaliseringen af telekommunikationsmarkedet. Ifølge den belgiske regering giver bestemmelserne i artikel 75, stk. 3, og artikel 79a i lov af 21. marts 1991 tilsynsmyndigheden mulighed for i vid udstrækning og på ethvert tidspunkt at gribe ind, såfremt den konstaterer, at en retlig forpligtelse ikke er overholdt, selv om den er fastsat i den nævnte lov og/eller dens gennemførelsesanordninger.

31 Artikel 109b i loven af 21. marts 1991, sammenholdt med artikel 5, stk. 3, artikel 6, 11 og 12 i kongelig anordning af 20. april 1999, gør det muligt for IBPT at holde sig informeret om eksisterende forhandlinger om samtrafik og om den begærede samtrafiks kendetegn. IBPT kan på grundlag af de oplysninger, den har til rådighed, gribe ind med henblik på at kontrollere, at lovbestemmelser og parternes forpligtelser med hensyn til samtrafik, bl.a. i forbindelse med forhandlingerne, overholdes. Den nationale tilsynsmyndighed har således en mulighed for at gribe ind i overensstemmelse med direktivets målsætning.

32 Den belgiske regering har imidlertid til sin duplik vedlagt et udkast til en kongelig anordning, der gentager ordlyden af direktivets artikel 9, stk. 3.

33 Det bemærkes, således som generaladvokaten har anført i punkt 35 til 37 i forslaget til afgørelse, at det fremgår af ordlyden af direktivets artikel 9, stk. 3, og af femte betragtning til direktivet, at de nationale tilsynsmyndigheder har ret til at gribe ind på ethvert tidspunkt i forhandlinger, der fører til en samtrafikaftale. Fællesskabslovgiver har klart tilkendegivet, at denne mulighed skal være adskilt fra retten til at forlange allerede indgåede samtrafikaftaler ændret.

34 Den nationale lovgivning, som den belgiske regering har påberåbt sig, tildeler imidlertid IBPT en meget generel tilsynsbeføjelse, der ikke kan betragtes som en tilstrækkelig gennemførelse af en særlig ret til at gribe ind i kommercielle forhandlinger, eller en særlig ret til at gribe ind på områder, som ikke svarer præcist til dem, der er omhandlet i direktivets artikel 9, stk. 3.

35 Kommissionens andet klagepunkt bør derfor ligeledes tiltrædes.

Det tredje klagepunkt vedrørende ukorrekt gennemførelse af direktivets artikel 14, stk. 1 og 2

36 Kommissionen har med sit tredje klagepunkt i stævningen gjort gældende, at der foreligger en tilsidesættelse af de forpligtelser, der følger af direktivets artikel 14,

stk. 1, jf. direktivets artikel 7, stk. 3, artikel 9, stk. 2, artikel 10 og artikel 12, stk. 4, samt af nævnte direktivs artikel 14, stk. 2, jf. direktivets artikel 9, stk. 3. På baggrund af de forklaringer, som den belgiske regering afgav i sit svarskrift, frafaldt Kommissionen i replikken sit klagepunkt med hensyn til direktivets artikel 7, stk. 3, og artikel 9, stk. 3. Derimod har den opretholdt sit klagepunkt vedrørende direktivets artikel 9, stk. 2, artikel 10 og artikel 12, stk. 4.

Tilsidesættelse af direktivets artikel 14, stk. 1, jf. direktivets artikel 9, stk. 2, og artikel 10

37 Kommissionen har gjort gældende, at selv om den kan fastslå, at de generelle betingelser for samtrafik i direktivets artikel 9, stk. 2, og de væsentlige krav i direktivets artikel 10 er gennemført i belgisk lovgivning, kan den ikke finde nogen bestemmelser i belgisk lovgivning, der omfatter forpligtelsen i medfør af direktivets artikel 14, stk. 1, til at offentliggøre disse oplysninger.

38 Den belgiske regering har anført, at den har gennemført direktivets artikel 14, stk. 1, korrekt for så vidt angår oplysningerne i artikel 9, stk. 2, og artikel 10, eftersom disse bestemmelser er gentaget i den nationale lovgivning, som er offentliggjort i *Moniteur belge*. Alle ændringer af national lovgivning offentliggøres desuden i *Moniteur belge*, som enhver med interesse heri let kan konsultere. Nævnte artikel 14, stk. 1, jf. artikel 9, stk. 2, i direktivet er således gennemført ved kongelig anordning af 20. april 1999 og navnlig ved artikel 17 til 21, mens direktivets artikel 14, stk. 1, sammenholdt med artikel 10, er gennemført ved anordningerne af 22. juni 1998 om udbuds- og etableringsbetingelser.

39 Når de omhandlede oplysninger — det vil i forbindelse med det foreliggende klagepunkt sige de generelle betingelser og de væsentlige krav, der på forhånd er fastsat af den nationale tilsynsmyndighed — offentliggøres som sådan i den pågældende medlemsstats officielle tidende, svarer denne fremgangsmåde, som generaladvokaten har anført i punkt 49 til 53 i forslaget til afgørelse, til en offentliggørelse i henhold til direktivets artikel 14, stk. 1.

40 Kommissionens påstand om, at det fastslås, at Kongeriget Belgien ikke har gennemført direktivets artikel 14, stk. 1, jf. direktivets artikel 9, stk. 2, og artikel 10, kan derfor ikke tages til følge.

Tilsidesættelse af direktivets artikel 14, stk. 1, jf. direktivets artikel 12, stk. 4

41 Kommissionen har gjort gældende, at de vigtigste elementer i de nationale nummereringsplaner, som er omhandlet i direktivets artikel 12, stk. 4, kun er tilgængelige efter individuel ansøgning, selv om direktivet i artikel 14, stk. 1, fastsætter en ordning, hvorefter der på grundlag af offentliggørelsen skal være direkte adgang til oplysninger.

42 Den belgiske regering har anført, at den har gennemført direktivets artikel 14, stk. 1, jf. direktivets artikel 12, stk. 4, korrekt. Den har gjort gældende, at selv om artikel 2, stk. 2, andet afsnit, første punktum, i kongelig anordning af 10. december 1997 fastsætter en mulighed for efter ansøgning at indhente oplysninger vedrørende nummereringsplaner, præciseres det ved bestemmelsens

andet punktum, at IBPT henviser til disse oplysninger i *Moniteur belge*. Det er således blevet meddelt i *Moniteur belge*, at de oplysninger, der er nævnt i artikel 2, stk. 2, første afsnit, offentliggøres på IBPT's hjemmeside på internettet.

43 Den belgiske regering har i sin duplik oplyst Domstolen om, at den vil ændre ordlyden af artikel 2, stk. 2, andet afsnit, i kongelig anordning af 10. december 1997, idet bestemmelsens andet punktum, hvorefter »IBPT henviser til de vigtigste elementer i *Moniteur belge*«, erstattes med en ordret gengivelse af ordlyden af direktivets artikel 14, stk. 1, dvs.: »IBPT angiver i *Moniteur belge*, hvordan oplysningerne offentliggøres.«

44 Det bemærkes, at direktivets artikel 14, stk. 1, ikke giver nogen anvisning på, hvordan oplysningerne i direktivets artikel 12, stk. 4, skal offentliggøres. Under disse omstændigheder kan en offentliggørelse på internettet inden for den moderne telekommunikationssektor anses for passende med henblik på nævnte artikel 14, stk. 1.

45 Bestemmelsen kræver imidlertid, at det angives i den pågældende medlemsstats officielle tidende, hvordan oplysningerne offentliggøres. Det fremgår ikke klart af den belgiske regerings påstande, hvorefter en »henvisning« til de nævnte oplysninger offentliggøres i *Moniteur belge*, at det angives i Kongeriget Belgiens nævnte officielle tidende, hvordan oplysningerne offentliggøres.

46 Under disse omstændigheder bør Kommissionens tredje klagepunkt tiltrædes.

47 Under hensyn til det ovenfor anførte bør det fastslås, at Kongeriget Belgien har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til direktivets artikel 7, stk. 5, artikel 9, stk. 3, samt artikel 14, stk. 1, jf. artikel 12, stk. 4, idet det ikke har vedtaget alle de ved lov eller administrativt fastsatte bestemmelser, som er nødvendige for at efterkomme direktivet.

Sagens omkostninger

48 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har nedlagt påstand om, at Kongeriget Belgien tilpligtes at betale sagens omkostninger, og Kongeriget Belgien har tabt sagen, bør det pålægges det at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

1) **Kongeriget Belgien har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 7, stk. 5, artikel 9, stk. 3, samt artikel 14, stk. 1, jf. artikel 12, stk. 4, i**

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/33/EF af 30. juni 1997 om samtrafik på teleområdet med henblik på at sikre forsyningspligtydelser og interoperabilitet ved anvendelse af ONP-principperne, idet det ikke har vedtaget alle de ved lov eller administrativt fastsatte bestemmelser, som er nødvendige for at efterkomme direktivet.

2) **Kongeriget Belgien betaler sagens omkostninger.**

Macken Colneric Gulmann

Schintgen Skouris

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 19. september 2002.

R. Grass

Justitssekretær

F. Macken

Formand for Sjette Afdeling